

חייך נענוכך

זוהי ביקורת סלוויזיה. היא נוגעת לכת-צחוק.

כת-צחוקו של משה דיין.

פעם ישבתי בבניין הטלוויזיה הפנימי, ליד הלסינקי. מארחי הואילו בטובם להציג בפני תוכנית-טלוויזיה שהוקלטה בישראל, ושבה היה לי הכבוד להופיע בצד שר הביטחון, בכחית סטרא אחרא.

ברגע מסויים הכחנתי בכך שידירי הפנינים ממש קפאו במקומותיהם. משה דיין דיבר על המלחמה הבאה. ותוך כדי כך חייך חייך שוב ומלבלב.

בתום הקרנה עמדתי באש צולבת של מארחי. השתדלתי לשכנע אותם כי בתי-צחוקו המפורסמת של משה דיין אינה בתי-צחוק כלל, אלא מין הבעה קבועה וסטנדרטית, המתלבשת על פניו אוטומטית כאשר מכתנת לעברו מצלמה. מבין מאות אלפי תצלומיו של דיין, קשה מאוד למצוא אחד שבו נעדר חיוך מיקצועי זה.

חוששני שמארחי לא שוכנעו לגמרי. בזכי רונם נשאר חרות שבשיראלי יש שריביטחון המחייך בעדינות כשהוא חושב על המלחמה הבאה.

ר שבוץ ראיתי בתי-צחוק זו שוב, ובהקשר דומה. הטלוויזיה ריאיינה את דיין בתוכנית "השבוע" על המתרחש בעזה. הראיון בא בתגובה על ההאשמות שהועלו בכנסת — כפי שהקפיד חיים יבין לציין בפתח הדברים. וכאן המקום להגיד מילה על הראיונות של הטלוויזיה הישראלית. המראיין אינו שואל. אינו חוקר. אינו מצביע על סתירות. אינו לוחץ. אינו מפרט האשמות. אינו עושה דבר, חוץ מרושם טוב.

כל ראיון כזה דומה לתוכנית סמי וסוסי, כשהמראיין ממלא את תפקיד סוסי. הוא מתנהג כבובה, המסוככת את הראש אנה ואנה, והמדברת בקול היוצא מבטן המפעיל. קשה לי לתאר דוגמה נפמדת יותר של פחדנות מכישה מצד אישיות ציבורית, מאשר להתראיין עלידי, "סוסו" כזה, במקום להתייצב כגבר מוד עיתונאים של כשר ורם, המוכנים להאשים, לחקור ולברר את האמת. בייחוד כאשר הנושא הוא עניין בעל משמעות מוסרית ומדינית כה עמוקה כמו התנהגות מישמרהגבול בעזה.

ההאשמות הועלו עלידי אנשים חיים — ואילו היה משה דיין בעל אומץ-לב מוסרי (להבדיל מאומץ לב גופני), היה מתחכה עימם, ולא עם סוסי תורני. עיתונאים מיקצועיים, המייצגים את העיתונות הורה, ראו דברים מסויימים במו עיניהם, אחרי שהצליחו להסתנן לתוך העיר ברגע שעת האה הגדול של היתה פקוחה. היה מעניין לראות את משה דיין עונה לי שאלותיהם של עיתונאים אלה בטלוויזיה. בעיקבות דיווחם של העיתונאים האלה הועלו האשמות מסוימות בכנסת, עלידי חבר-כנסת שגם הוא, במיקרה, עיתונאי מיקצועי (ראה דו"ח לבוחזר). גם עימו לא היה לשרהביטחון חשק להתמודד בטלוויזיה. תחת זאת ענה לשאלות סתמיות, שנשמעו כאילו הוכנו עלידי דיין עצמו והוכנסו לפיו של "סוסו" באמצעות דיבורי-מתוך-הבטן. לא נותר לי, איפוא, אלא לערוך את החיכוך כאן, בצורה חריצנית.

מ ר דיין נתבקש להגיב על ההאשמה (לא זאת לא בדיחה!) שמתנהגים בעזה ביד רכה מדי. שאלה מוזמנת ונחמדה. היא נתנה לדיין את האפשרות לתקוף את הדורשים מדיניות של יד קשה בעזה. הוא, דיין, אינו מוכן לכך. הוא דורש להבחין בבירור בין המלחמה בפידאיון, שאותם יש לעצור ושבהם יש לירות כשהם מנסים לברוח, ובין דיכוי האוכלוסיה האזרחית, שלא עברה שום עבירה ולא ביצעה שום פשע.

יפה. ממש נחמד.

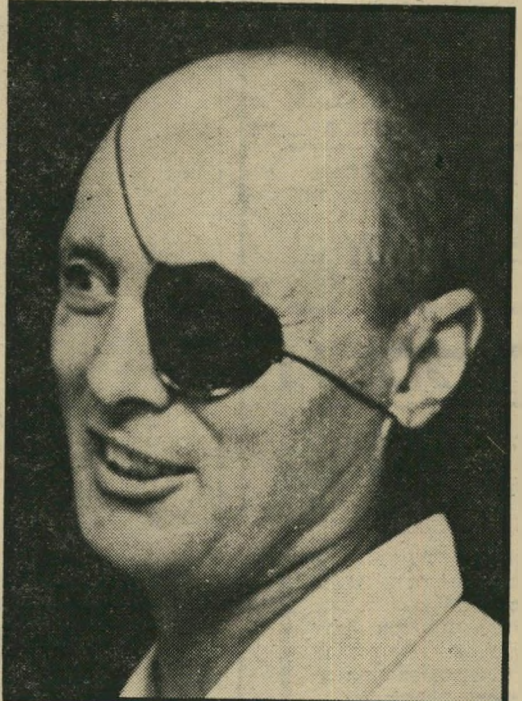
אולם ההאשמות שהועלו השבוע בצייבור ובכנסת היו דחקה הפוכות — שהאבחנה הזאת בוטלה, וכי הובאה לעזה יחידה של מישמרהגבול דחקה כדי להטיל את מוראה על האוכלוסיה האזרחית החפה-מפשע. מה יש לך להגיד על כך. אדוני שרי הביטחון?

שרי הביטחון אמר (בחיפה, לא בטלוויזיה) שחיילי צה"ל אינם ממלאים פקודה "לירות לעבר מקורות הירי". במילים אחרות: החיילים, שהם בשר מבשרנו, אינם

מוכנים לירות לתוך הקהל, אשר מתוכו השליך מישהו רימוני. כי בקהל יש נשים וילדים, וגם גברים חפים מפשע. לכן הובא מישמרהגבול לעזה.

מפני שחיילי צה"ל מסויימים לא רצו לבצע מעשים מסויימים, ומישמרהגבול מוכן לעשות את הכל.

כי מישמרהגבול מורכב מאנשים מסוג אחר. אלה הם, למעשה — חיילים שכירים, מיקצוענים. רבים מהם הם בני מיעוטים, דרוזים וצירקסים, שבדואי אין להם עניין מיוחד במטרת המלחמה. עצם קיומה של יחידה כזאת מעלה שאלה מוסרית — מפני שהוא נוגד ניגוד מוחלט את המוסר שהוליד את

של עוברי-אורח, של הצלפה בשוטים והפעלת אלות ארוכות ללא שום סיבה, להתעללות בילד. דיין פשוט התעלם מכך.

רק פעם אחת התחלקה לו הלשון. הוא הזכיר שהפועלים מעזה אינם רוצים לנסוע לעבודה. מדוע? אמר דיין: הם העדיפו להישאר בבית, ולא ללכת ברחוב. מדוע, מר דיין?

מה קורה ברחובות, שפועלים חפים-מפשע פוחדים לצאת מפתח בתיהם? מי ישנו שם, ברחוב? ממה הם פוחדים?

כך היה שואל מראיין. אבל, כאמור, לא היה מראיין. היה רק סוסי תורני.

ר עזה נורו אנשים. כל מיני אנשים. מראיין אמיתי היה שואל: "האם זה נכון, אדוני שרי הביטחון, כי מנהלי בית-החולים שיפעה בעזה קיבלו הוראה שלא למסור שום מידע על מיספר הפצועים, ועל גיל הפצועים? מדוע ניתנה הוראה כזאת? מדוע אסור להם לגלות כי נפצעים ילדים? מדוע שיקר הרדיו באמרו ש"נפצעה, אשה צעירה, כשהאמת היתה שנפצעה ילדה קטנה?" לבני ארצנו היו ילדים. הלב בוכה על גורלם. איני רוצה שיהיו "ילדי ארצנו" גם בצד השני. איני רוצה שהלוחמים הפועלים בשמי יתנהגו כמו פידאיון בעזה. מדינת ישראל אינה כנופייה, ואיננו רוצים להילחם בשיטות של כנופייה.

בהקשר זה באה בתי-צחוקו של משה דיין, אותה בתי-צחוק שהקפיאה את מארחי בהלסינקי. הפעם היא הקפיאה אותי. דיין אמר ש"כימעט כל האנשים שגורו בעזה הם מחבלים".

מילה נוראה: כימעט. כמה, אדוני שרי-הביטחון? כמה נפצעו ונהרגו בגלל פתיחת-אש ללא אבהנה? בכמה מן המיקרים האלה היה מעורב מישמרהגבול? האם הועמד מישהו לדין על כך? האם התנהלה חקירה בכל מיקרה? מה היו המסמכים, אדוני השר? מה עשית אתה כדי לשים מיד קץ לכך?

מה דיין הודה, לפחות, שאין בשיטות אלה "תרופה". מהי, אם כן, התרופה? לדבריו, התרופה היא פתרון לטחח ארוך. מהו?

דיין לא הסתיר זאת, ותוך כדי כך הוציא את המרצע מן השק.

הפתרון הוא, לצרף את הרצועה למדינת ישראל, כמו מיוזרחירושלים. דיין השתמש אפילו במילה המפורשת: "סיפוח".

מי שרואה בכך תרופה, כוודאי מאמין ש"הפרטן הוא תרופה לבני-אדם, והמורפדו תרדי פה לאוניה".

דיין דרש את סיפוח הרצועה עוד למחרת המלחמה. לשם ביצוע המשימה, ננקטה במשך תקופה ארוכה מדיניות של הרעבת הרצועה — עד שהטרור במקום הגיע לממדים מסוכנים. או שונתה המדיניות, ונעשה משהו להקלת ה"מצוקה הכלכלית שם. אבל זה כבר היה מאוחר מדי.

מי שמכריז כיום על סיפוח הרצועה כעל תרופה — עושה כפיו מה שמישמרהגבול עושה בדין. הוא עוזר לפידאיון להופיע בעיני אנשי-עזה כלוחמי-שיחרור.

מי שרוצה לשים קץ לטרור, חייב לבוא ולומר לאנשי עזה: בבוא השלום, תינתן לכם הזכות להחליט בעצמכם מה יהיה גורלכם — לחזור למצריים, להצטרף לישראל, להסתפח לירדן או למדינה פלסטינית. לכן, עד אז, כל שפיכת-הדמים היא מיותרת וחסרת-תכלית. משה דיין אינו מוכן לכך. לכן הוא נושא באחריות לכל המתרחש כיום בעזה — במישור העליון של קביעת המדיניות, ובמישור התחתון של בחירת שיטות מישמרהגבול. זוהי אחריות נוראה, ושום בתי-צחוק שובכה לא תמחוק אותה.

צה"ל, מוסר של חיילים-מגוייסיים, בני-העם, הנקראים להגן על העם מתוך הזדהות עם ערכי העם.

לא במיקרה היה זה מישמרהגבול שביצע את מעשה כפר-קאסם. אני סבור שיש לחסל את מישמרהגבול, ולפחות להעבירו לצה"ל. עם כל ההערכה לי אנשים המסכנים את חייהם בשרות, העוסקים במלאכה קשה והמגלים אומץ-לב אישי רב — אין מקום לחיז שכיר במדינת-ישראל.

מי שהחליט להעביר לעזה את היחידה הזאת ידע על כך, למה הוא מעביר אותה לשם? כדי לעשות את המלאכה שאנשי צה"ל לא רצו לבצע.

איזו מלאכה?

להילחם בפידאיון? כפי שאמר דיין עצמו, עוסק בכך צה"ל כל הזמן. מבחינה זו לא השתנה דבר.

מהי, אם כן, אותה "מדיניות של יד חזקה"? זוהי מדיניות המכוונת נגד האוכלוסיה. מטרתה הגלויה להעניש את האוכלוסיה כי דרכים שונות עד כדי כך, שהיא תשתף פעולה נגד הפידאיון.

אמנם, כל שילטון כיבוש ניסה זאת, וכל שילטון כיבוש נכשל בכך. עשרות דוגמות מוכיחות בעליל כי התוצאה היא תמיד הפוכה — יצירת ריגשי שינאה ונקם הדוחפים את האוכלוסיה כולה, ובמיוחד הנוער כולה, לזרועות המחתרת. אבל כך הוחלט. מהו הביצוע?

משה דיין היתמם. היה קל לו להיתמם, כי "סוסו" לא לחץ עדיין.

דיין דיבר על "הטלת עוצר, חיפושים, מעצרים, הגליות...". אבל ההאשמות לא נגעו לכך. הן נגעו להכאה סיטונית